

Gebiedstafel Lage Bergse Bos - A13/A16

Aan: De Bestuurlijke Afstemgroep A13/A16

Betreft: Advies Inpassing A13/A16 in het Lage Bergse Bos.

Datum: 28 februari 2015

Geachte leden van de Bestuurlijke Afstemgroep A13/A16,

De gebiedstafels A13/A16 zijn eensgezind over onderstaande verklaring onder het motto: "Eén voor allen, allen voor één":

- Onze adviezen kunnen slechts een voorlopig karakter hebben, omdat nog essentiële informatie ontbreekt, zoals de gegevens waarop de saldo nul maatregelen zijn gebaseerd, waarvan de validatie nog ontbreekt en daarom niet zijn vrijgegeven.
- Wij geven bij de toedeling van budget aan bovenwettelijke maatregelen absolute prioriteit aan de saldo nul maatregelen.
- Het beschikbare budget mag niet maatgevend zijn voor bovenwettelijke maatregelen. Pas na vaststelling van de benodigde maatregelen kan het budget vastgesteld worden.
- Wij vinden dat een prioritering door de BAG pas kan plaatsvinden als alle gegevens bekend zijn en wij ons definitieve advies hebben kunnen opstellen.

In dit document treft u aan de reacties en adviezen van de Gebiedstafel Lage Bergse Bos.

Wij reageren op de volgende documenten:

- De Oplossingenkaart die wij met 13 begeleidende documenten nog geen 24 uur voor de laatste gebiedstafel bijeenkomst op 12 februari ontvingen.
- De Landschapskaart die wij ter plaatse ter inzage kregen en waarvan wij niet over een digitale versie beschikken.
- Het Schetsontwerp van het Recreatieschap Rottemeren, dat wij toegezonden kregen voor een informatieve bijeenkomst in december.

1. Opmerkingen over het proces aan de gebiedstafel

In het eerste kwartaal van 2014 is de gebiedstafel drie keer bijeengewest voor de eerste twee ronden waarin problemen en oplossingsrichtingen werden geïnventariseerd.

Daarna waren wij benieuwd naar de uitwerkingen in Landschapskaart en Oplossingenkaart, die wij in de derde ronde zouden bespreken.

In het "Informatie boekje gebiedstafels A13/A16" (dec. 2013) staat daarover op pag. 8:

"De derde ronde richt zich op het bespreken van de uitwerking van oplossingsvarianten en de manier waarop die op een goede manier kunnen worden uitgevoerd".

Met dat bespreken bleek in de planning echter geen rekening gehouden.

Na herhaald uitstel werden wij na negen maanden in december slechts geïnformeerd over de stand van zaken aan de hand van een schetsontwerp van het Recreatieschap Rottmeren. Wij hebben toen opgemerkt dat er weinig terecht gekomen was van het beloofde herstel van de samenhang tussen de parkgedeelten ter weerszijden van de tunnel. De tunnel blijft een vrijwel onneembare barrière, waarmee de eenheid van één integraal parkgebied wordt verbroken.

Pas 12 februari vond de derde ronde van de gebiedstafel plaats waar wij voor de eerste keer de Landschapskaart en de Oplossingenkaart te zien kregen met een zeer beperkt aangepast schetsontwerp van het Recreatieschap. Ook deze keer was er echter geen ruimte voor discussie over dit plan met de opstellers ervan. Wij werden geïnformeerd en kregen 16 dagen de tijd om een gezamenlijk advies daarover bij u in te dienen.

Het is nog wel gelukt om in die 16 dagen met een beperkte delegatie van 2 personen in overleg met de landschapsontwerpers van het Recreatieschap een alternatief voor een beperkt gedeelte van het plan te bespreken waarvan schetsen bij dit advies zijn gevoegd.

Samenvattend:

Wij kunnen niet spreken van een in overleg met de gebiedstafel tot stand gekomen schetsontwerp. Onze invloed is beperkt gebleven tot de eerste twee rondes waarin wij informatie mochten geven, maar hebben nauwelijks invloed gehad op de uitwerking daarvan, mede door de uiterst korte termijn waarop van ons verwacht werd te adviseren. Wij vinden dit niet in overeenstemming met de intenties van proces van burgerparticipatie en de “Code Maatschappelijke Participatie”.

2. De relatie Landschapskaart / Oplossingenkaart.

De Landschapskaart hebben wij niet kunnen bestuderen. Hij is niet digitaal verstrekt. Wij kregen de kaart op de bijeenkomst van 12 februari voor het eerst onder ogen, maar die was slecht leesbaar door een niet kloppende legenda. Over de Landschapskaart kunnen wij daarom geen advies uitbrengen. Dat hoeft echter geen probleem te zijn, omdat gesteld werd dat de Landschapskaart de inpassing betreft die voor rekening van het Rijksbudget komt (inclusief de 70mln van de Stadsregio voor de landtunnel). De Oplossingenkaart zou de extra's bevatten voor de door de Stadsregio gevraagde saldo nul maatregelen ofwel maatregelen, die moeten voorkomen dat de milieuhinder voor de omwonenden zwaarder wordt dan nu aanwezig. Voor het tracégedeelte van de gebiedstafel Lage Bergse Bos zijn door de landtunnel echter geen saldo nul maatregelen voorzien. Er zijn wel saldo nul maatregelen bij aangrenzende gebiedstafels nodig om saldo nul aan de randen van het LBB te bereiken, maar die zijn geen onderdeel van de Landschapskaart en Oplossingenkaart waarover wij gevraagd zijn te adviseren. Voor het Lage Bergse Bos zouden er dus ook geen verschillen kunnen zijn tussen de Landschapskaart en de Oplossingenkaart. Voor ons advies over de Oplossingenkaart hebben wij ons in de gebiedstafel bijeenkomst op 12 februari geconcentreerd op de uitwerking daarvan in het schetsontwerp van het Recreatieschap. Wij hebben van de begeleiding begrepen dat daarin ook geen maatregelen voorkomen die extra budget vereisen van de Stadsregio.

Er is echter in de motie van de Rotterdamse Raad in 2012 los van de Saldo nul ook gevraagd om bij de aanbesteding in te zetten op een zo laag mogelijke ligging van de tunnel in het Bergse Bos. Deze oplossing staat voor € 10mln vermeld in het overzicht van bovenwettelijke

oplossingen. Het zou daarbij gaan om een verlaging van 4 m. Ons advies daarover vindt u onder punt 3.

Samenvattend:

In het Lage Bergse Bos is geen sprake van Saldo-nul maatregelen. Er is daardoor naar wij aannemen geen verschil in Landschapskaart en Oplossingenkaart. De gebiedstafel heeft zich daarom geconcentreerd op het Schetsontwerp van het Recreatieschap Rottemeren als nadere uitwerking van de oplossingenkaart en gaat ervan uit dat die geen extra maatregelen bevat boven op het rijksbudget en daarmee zonder meer uitvoerbaar is.

Er is wel sprake van mogelijke meerkosten voor een lagere ligging van de landtunnel. Daarvoor verwijzen wij naar ons advies onder punt 3.

3. Opmerkingen bij het Schetsontwerp van het Recreatieschap Rottemeren.

Het schetsontwerp betreft een vrij ver uitgewerkt inpassingsvoorstel en zou eerder een definitief ontwerp genoemd kunnen worden. In dit ontwerp komt duidelijk naar voren dat het in de beschikbare ruimte niet goed mogelijk is om te komen tot het beloofde herstel van de samenhang tussen de parkgedeelten ter weerszijden van de tunnel. De tunnel blijft een vrijwel onneembare barrière, waarmee de eenheid van één integraal parkgebied wordt verbroken. In de inleiding van het informatieboekje over het voorstel van december 2011 staat de uitspraak "Het Bos verandert wel, maar het blijft een aaneengesloten recreatiegebied". Daar blijkt nu weinig van terecht te komen.

Wij zien de volgende ernstige knelpunten:

- Taluds en wanden waarmee de tunnel is ingepast

De weg loopt over 2km door het Lage Bergse Bos , waarvan:

- ca. 1.000m in een 8m hoog dijklichaam
- ca. 2x 300m aflopen van 8m naar 0m boven maaiveld
- ca. 2x 200m onder maaiveld.

In de delen onder maaiveld aan de uiteinden van de tunnel bevinden zich de auto-ontsluitingen Rottebandreef en Bosweg, waar ook fietsers en voetgangers het tracé gelijkvloers kunnen passeren. In de 1.600m waarin het tunneldak zich boven maaiveld verheft zijn de mogelijkheden de tunnel te passeren zeer beperkt.

Van het 1.000m lange 8m hoge deel is een 750m lang gedeelte nauwelijks te passeren omdat er over 450m een wand is aangebracht en over 300m taluds van 1:3 (=33%) tegen de tunnel zijn aangebracht. Over slechts 250m in het centrale gedeelte van het park zijn flauwere taluds aangebracht met daarin een centrale fietsverbinding.

- Voetgangersverbindingen

In de hiervoor genoemde 750m met wand en 1:3 taluds zijn drie voetgangersverbindingen getekend. In een dwarsdoorsnede ziet dat er best wel redelijk uit, maar de schijn bedriegt, 1:3 valt niet tegenop te lopen. Het is het steilste dijk talud dat voor waterkeringen wordt toegestaan en even steil als de rand van de Tussenbult. Niet duidelijk is hoe je in die 750m recreatief naar boven wandelt.

Bij de muur moeten dat 8m hoge trappen worden, in het 1:3 talud zal een forse klim via een meanderend pad ingepast moeten worden. Alleen in de 250m van het centrale parkgedeelte lijkt een aanvaardbaar voetpad inpasbaar.

- Fietsverbindingen
Naast de twee fietspaden aan de randen van het gebied, waar de tunnel onder maaiveld verdwijnt voor de passage van de Rotte en de Bergweg Zuid is er slechts één andere fietsverbinding over de tunnel. Deze ligt in het centrale gedeelte van het park in één van de twee belangrijkste fietsroutes vanuit de wijk over de tunnel (vanaf de Mahlersingel, hierna route A genoemd). De hellingen van dat fietspad voldoen niet aan algemeen gebruikelijke normen voor hellingen in fietspaden en bieden daarmee geen comfortabele passage (3% i.p.v. 1,6%). De ander belangrijke fietsroute in de as Straatweg / v. Kempensingel / H. Bosmanslaan (hierna route B genoemd), biedt meer ruimte om een aanvaardbare helling naar het centrale parkgedeelte op aan te sluiten, maar deze is geen onderdeel van het schetsontwerp.
- Onderhoud taluds
De steile taluds kunnen makkelijk verzakken waardoor de betonnen tunnelrand zichtbaar wordt, Dit kan tot hoge onderhoudskosten leiden.

4. Samenvatting en advies:

1. Tunnel verdiepen

Zonder de waarde van de landtunnel voor de milieutechnische inpassing in de omgeving ter discussie te willen stellen, heeft de gebiedstafel geconstateerd, dat het een vrijwel onmogelijke opgave is om de tunnel van 8m hoog soepel in het recreatiegebied in te passen. Slechts enkele meters lager zou al een zoveel betere overschrijdingsmogelijkheid leveren, omdat vooral voor fietsers en benodigde lengte van de helling om een hoogteverschil te overbruggen volgens de norm exponentieel toeneemt met de te overwinnen hoogte.

De gebiedstafel adviseert daarom:

- Een lagere ligging van de landtunnel (of in ieder geval het oostelijk gedeelte daarvan) te zien als noodzakelijke inpassing als gevolg van de keuze voor de landtunnel,
- Dat dit daarom ook onderdeel dient te zijn van het projectbudget en niet voor rekening mag komen van het door de Stadsregio voor saldo-nul toegevoegde extra budget.

2. Haalbaarheidsonderzoek naar toepassen innovatieve techniek

De innovatieve Bovon graaftechniek, waarmee volgens de uitvinders zonder meerkosten een ondergrondse tunnel is aan te leggen kan een goede oplossing zijn. Die techniek maakt weinig kans omdat het een “non proven technology” is. Wij adviseren daarom in het belang van een goede inpassing een haalbaarheidsonderzoek te laten verrichten naar deze methode

3. Tunnel beperkt verschuiven

De bijzonder krappe ruimte tussen tunnel en molenstompen met molengang waar zelfs een wand geplaatst moet worden omdat voor een talud geen ruimte is kan flink verbeterd worden door de tunnel beperkt te verschuiven. Dat kan door in dit rechte tracégedeelte een flauwe boog te leggen. Deze wijziging betekent een minieme verlenging van het tracé die nauwelijks extra kosten met zich mee kan brengen. De wand kan worden bespaard.

4. Indien verlaging van de tunnel niet mogelijk blijkt stellen wij voor, de volgende voorstellen voor optimalisatie van het schetsontwerp van het Recreatieschap in overleg met de Gebiedstafel nader uit te werken
  - De hiervoor genoemde fietsroute B met een helling van maximaal 1,5%, een schets van een dergelijke route is hierbij gevoegd
  - Een goed vormgegeven trappartij met hellingbanen voor voetgangers in het voetpad in het verlengde van de H.Bosmanslaan (Wezelpad). Boven op de tunnel komt een aantrekkelijk en uitnodigend vormgegeven toegang tot het Lage Bergse Bos aan de andere zijde van de tunnel. Ook hiervan is een schets bijgevoegd.
5. Watercompensatie
Bij voorkeur in het Hoekse park
6. De positie van de dienstgebouwen
Bij voorkeur zo goed mogelijk aan het zicht onttrekken tussen de Rottebandreef en de Rottekade en tussen Bosweg en Bergweg Zuid

Primair in dit advies staat een verlaging van de tunnel als enige oplossing die het Lage Bergse Bos als recreatiegebied respecteert. De ander aangegeven oplossingen zijn slechts suboptimale oplossingen, wat onverlet laat dat wij de passage van het Lage Bergse Bos met een tunnel zeer waarderen. Zonder tunnel zou de inpassing oneindig veel slechter zijn geweest, maar met een beperkte extra investering zou het resultaat zoveel beter kunnen worden.

Met vriendelijke groet:

De deelnemers aan de Gebiedstafel Lage Bergse Bos.

Paul Scheublin
Hannie van den Heuvel
Fried Füss
Bart Okkens
Jan Jaap Groosman
René van Buuren
Peter Cornelisse
Linda Grootendorst
Ingrid Douwes
Cor van de Lustgraaf
Martine van Halteren-Ferreira

Een lid van de gebiedstafel was onbereikbaar in deze dagen en ontbreekt bij ondertekening.

Contactadres: scheublin@kpnplanet.nl

Bijlagen: 2 schetsen bij punt 4 van het advies